

Sygn. akt: (...) AUa 2532/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 września 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, (...) Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski (spr.)

SSO del. Joanna Kasicka

Protokolant: st.sekr. sądowy Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu w dniu 24 września 2014 r. w Łodzi

sprawy **E. D.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w W.**

o podjęcie wypłaty emerytury za okres od 5 lipca 2011 r. do 30 listopada 2012r.,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt: VI U 1873/13;

oddala apelację.

Sygn. akt: (...) AUa 2532/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 18 września 2013 r. Sąd Okręgowy w Płocku, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołanie E. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z 14 marca 2013 r., mocą której odmówiono odwołującej prawa do wypłaty zaległych świadczeń od 5 lipca 2011 r.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł w następującym stanie faktycznym:

E. D. nabyła prawo do emerytury od dnia (...) r. przyznane decyzją ZUS z 23 października 2006 r. Wypłata emerytury została zawieszona z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracyz pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W dacie przyznania świadczenia ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku głównej księgowej w Zespole (...) w Ż., gdzie kontynuowała zatrudnienie po uzyskaniu emerytury.

Pismem z 22 stycznia 2009 r. organ rentowy poinformował ubezpieczoną o zmianie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i uchyleniu art. 103 ust. 2a w oparciu o który emerytura uległa zawieszeniu. Organ rentowy wskazał, że podjęcie wypłaty świadczenia następuje na wniosek ubezpieczonej.

Decyzją z 20 kwietnia 2009 r. organ rentowy przeliczył emeryturę E. D. i zawiesił wypłatę świadczenia z powodu osiągnięcia przychodu
w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Decyzją z 22 marca 2011 r. organ rentowy, po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej o zmianę stażu pracy i podstawy wymiaru, przeliczył emeryturę od 1 marca 2011 r.

Decyzją z 15 stycznia 2013 r. organ rentowy, rozpoznając wniosek E. D. z 19 grudnia 2012 r., przeliczył emeryturę od 1 grudnia 2012 r. i podjął jej wypłatę.

W dniu 19 lutego 2012 r. ubezpieczona wniosła o wypłatę zaległych świadczeń, podnosząc że w chwili składania wniosku 22 marca 2011 r. o przeliczenie emerytury była przekonana, że organ rentowy podejmie wypłatę zawieszonoego świadczenia automatycznie z chwilą ukończenia przez nią 60 lat życia.

W konsekwencji powyższych ustaleń Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie jest niezasadne. Sąd wskazał, że w wyroku z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie

K 2/12 (Dz. U. 2012/1285) Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Z dniem 22 listopada 2012 r., tj. z dniem publikacji tego wyroku w Dzienniku Ustaw, art. 103a

w związku z art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w zakresie,

w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed

1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, został wobec osób, które nabyły prawo do emerytury w reżimie prawnym niewymagającym rozwiązania stosunku pracy uznany za niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Okręgowy uznał, że wyrok ten nie ma zastosowania do skarżącej, tj. nie wyłącza możliwości zastosowania wobec niej art. 103a ustawy emerytalnej, gdyż nabyła ona prawo do emerytury od (...) r. Skarżąca nie mieści się więc w kategorii podmiotów, które nabyły i zrealizowały prawo do emerytury po 8 stycznia 2009 r., a przed 31 grudnia 2010 r., tj. w okresie, gdy prawo nie wymagało rozwiązania stosunku pracy do realizacji prawa do emerytury, czyli do wypłaty świadczenia. Istnieją zatem podstawy prawne do zastosowania wobec niej art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., odwołanie oddalił.

W apelacji ubezpieczona zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z tego powodu, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku

w całości i przyznanie emerytury od 5 lipca 2011 r., a także zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, ewentualnie o uchylenie wyroku

i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 orzekł, że art. 28 cytowanej ustawy z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Mocą art. 6 ustawy z 16 grudnia 2010 r., ustawodawca dodał do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zgodnie z regulacją zawartą w art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r., nowy art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy stosować do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, poczynając od (...) r.

Podstawowy problem w rozpatrywanej przez Trybunał Konstytucyjny sprawie dotyczył oceny czy ustawodawca, rozciągając obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji prawa do emerytury - na osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nie naruszył zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa. W tym okresie bowiem treścią ryzyka emerytalnego było wyłącznie osiągnięcie wieku emerytalnego (oraz stażu), co oznacza, że realizacja świadczenia następowała niezależnie od dalszego zatrudnienia. Trybunał podkreślił, że zasada ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa związana jest z bezpieczeństwem prawnym jednostki. Przejawia się w takim stanowieniu i stosowaniu prawa przez państwo, by nie stawało się ono „pułapką” dla obywatela i by mógł on układać swoje sprawy w zaufaniu, że nie naraża się na skutki, których nie był w stanie przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, że jego działania będą także później uznawane przez porządek prawny. Trybunał uznał, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., zostały objęte nową, mniej korzystną dla nich treścią ryzyka emerytalnego, co naruszyło konstytucyjną zasadę zaufania obywateli do państwa.

Przedmiotowe rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie znajduje jednak zastosowania do skarżącej, zważywszy, że miała ona prawo do emerytury ustalone decyzją organu rentowego z 23 października 2006 r. poczynając od (...) r., a więc przed dniem 8 stycznia 2009 r., tj. w stanie prawnym, w którym obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, będący w swej treści odpowiednikiem aktualnie obowiązującego art. 103a ustawy emerytalnej. Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z powyższego wynika, że w reżimie prawnym, w którym E. D. nabyła prawo do emerytury, nie było możliwości pobierania tego świadczenia bez rozwiązania stosunku pracy z ostatnim pracodawcą, na rzecz którego ubezpieczona wykonywała zatrudnienie po wydaniu decyzji ustalającej prawo do emerytury. Dlatego też wypłata emerytury skarżącej została zawieszona.

Wskazać należy, że Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się także w kwestii zgodności z Konstytucją przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązującego od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r., na podstawie którego zawieszono apelującej wypłatę emerytury w 2006 r. W wyroku z 7 lutego 2006 r., SK 45/04, (OTK – A 2006, Nr 2, poz. 15) Trybunał uznał, że przepis ten jest zgodny z Konstytucją, nie narusza zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasady niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony praw nabytych, czy obowiązku wprowadzania zmian do systemu prawnego

z zachowaniem odpowiedniego *vacatio legis*. Trybunał uznał tym samym, że ustawodawca ma prawo uzależnić podjęcie wypłaty emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, a rozwiązanie to nie narusza zasady równości.

W uzasadnieniu wskazał, że do ustawodawcy należy precyzyjne określenie kryteriów nabycia i korzystania z prawa do emerytury. Ma on przy tym szeroki zakres swobody pod warunkiem poszanowania istoty konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego. Konstytucja nie zawiera nakazu zagwarantowania świadczeń emerytalnych osobom kontynuującym działalność zawodową. Emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy, w związku z osiągnięciem określonego wieku. W tym kontekście rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą stanowi cechę istotną, uzasadniającą efektywne korzystanie z prawa do świadczeń emerytalnych. Osoby, które postanowiły nie rozwiązywać stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, nie mają wspólnej cechy istotnej z punktu widzenia realizacji prawa do emerytury.

Nadto w wyroku z 11 marca 2004 r., w sprawie o sygn. akt II UK 276/03 (LEX nr 985593), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że cel nowelizacji art. 103 ust. 2a jest oczywisty, zmierza do wymuszenia na pracodawcy świadomej decyzji, co do ponownego zatrudnienia osoby z ustalonym prawem do emerytury. Ustawodawca ma prawo wprowadzać, czy też modyfikować zasady zawieszalności świadczeń emerytalno – rentowych, mając na uwadze aspekty społeczno – ekonomiczne, w tym aktualne tendencje na rynku pracy, co w żadnym stopniu nie narusza zasady demokratycznego państwa prawa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej wyrażonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto Sąd Najwyższy stwierdził, iż regulacja ta nie narusza zasady ochrony praw nabytych potwierdzonej art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, albowiem nie pozbawia ona osób zainteresowanych prawa do emerytury, lecz oddziela nabycie prawa do emerytury

w wyniku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego (dożycie odpowiedniego wieku) od zawieszenia świadczenia w razie kontynuacji zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy. W przypadku istnienia przyczyny zawieszenia świadczenia – kontynuowanie zatrudnienia, konsekwencją zawieszenia prawa do świadczenia jest wstrzymanie jego wypłaty, jednak ustanie tej przyczyny powoduje wznowienie wypłaty świadczenia od miesiąca ustania. Zmodyfikowana zasada zawieszalności świadczeń nie łamie zasady *lex retro non agit*, gdyż nie odbiera ubezpieczonemu nabytych praw do świadczeń emerytalnych, lecz zmienia, od daty określonej w art. 3 ustawy z 20 stycznia 2000 r., dotychczasowe zasady ich zawieszania, wyrażające się warunkowym wstrzymaniem ich wypłaty, co jest dopuszczalne i możliwe

w zaistniałych wówczas okolicznościach społeczno – ekonomicznych. Regulacja zawarta w art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, która objęła osoby pobierające emeryturę, nie naruszała więc praw nabytych. Nie pozbawiała ona bowiem ubezpieczonych prawa do emerytury. Z kontynuowaniem zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy łączyła konsekwencje w postaci zawieszenia prawa do świadczenia i w efekcie wstrzymania jego wypłaty (art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej). Ustanie przyczyny zawieszenia prawa do emerytury (rozwiązanie stosunku pracy) powodowało wznowienie wypłaty świadczenia (por. także wyrok Sądu Najwyższego z 30 lipca 2003 r., II UK 363/02, LEX nr 985610).

Rozważania zawarte w powyższych orzeczeniach odnoszą się do istoty regulacji mającej zastosowanie w rozpatrywanym przypadku. Zawieszenie prawa do emerytury w związku z pozostawaniem w dotychczasowym zatrudnieniu jest funkcjonalnie uzasadnione i ma podstawę w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, który wiąże z osiągnięciem wieku emerytalnego powstanie prawa do zabezpieczenia społecznego. Skarżąca nabyła prawo do emerytury w reżimie prawnym ukształtowanym przez treść art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej w brzmieniu uniemożliwiającym pobieranie świadczenia emerytalnego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. Z tego względu nie dotyczy jej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., odnoszący się do innej kategorii ubezpieczonych, a mianowicie tych, którzy działając w zaufaniu do państwa

i stanowiącego przez nie prawa, decyzję co do przejścia na emeryturę podjęli

w czasie, gdy nie było wymogu przerwania zatrudnienia (od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.). Jak wywiódł Trybunał w motywach wyroku – gdyby ci ubezpieczeni wiedzieli, że nastąpi niekorzystna zmiana stanu prawnego, uzależniająca realizację prawa od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy, to ich decyzja, czy przejść na emeryturę, mogłaby być inna (teza 7.2.).

Tylko osoby, które w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. nabyły i zrealizowały prawo do emerytury bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywały zatrudnienie bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, mają prawo do dalszej wypłaty emerytury od dnia (...) r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w dniu jego wejścia w życie i później, tj. po 1 stycznia 2011 roku, jak też do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach, a więc przepisu uniemożliwiającego realizację prawa do emerytury do czasu rozwiązania stosunku pracy. W stosunku do tej ostatniej grupy ubezpieczonych ustawodawca nie wprowadził „nowej” treści ryzyka emerytalnego, skoro wymóg rozwiązania stosunku pracy był dla nich „starym” ryzykiem, obowiązującym w momencie podejmowania decyzji o wystąpieniu o emeryturę. Do tej właśnie kategorii ubezpieczonych należy skarżąca.

Mając na uwadze powyższe, wyrok sądu pierwszej instancji oraz poprzedzająca go decyzja organu rentowego odpowiadają prawu, a apelacja jako pozbawiona uzasadnionych podstaw podlega oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c.